

129

Go to Sardegna e Jazz

En festival i en afsides flække på Sardinien med en stolt tradition for at præsentere musik fra jazzens randområder. Den 27. udgave af Sardegna e Jazz i Sant'Anna Arresi var en jazz-pilgrimsfærd værd.

Af Ib Skovgaard Foto Luciano Rosetti

Hvor og hvornår får man tilbudt muligheden for at høre den amerikanske skribent, digter og *spoken word performer* Ishmael Reed *live*?

Eller de forførende, fantastiske cubanske sangerinder Xiomara Laugart og Haila Mompié, eller saxofonisten Charles Neville sangerinden Carmen Lundy, eller bluesrap-pioneren og guitaristen Chris Thomas King, eller...

Så godt som aldrig i denne del af verden – nord for Alperne.

Men alle sammen og meget mere i samme boldgade kunne høres på en lille scene på en jazzfestival i en afsides landsby på Sardinien.

Som del af et festivalprogram der præsenterede 14 forskellige koncerter som de eneste på europæisk grund. En radikal anderledes jazzfestival i en by på Sardinien, der har overlevet i 27 år. Lidt af en bedrift. Med det primære fokus på "avantgarde" eller "progressiv jazz". I hvert fald alt andet end den gængse *mainstream*, der indgår som fast ingrediens på det fleste europæiske jazzfestivaler. Inklusive vore egne.

Et hurtigt klik på YouTube afslører klip fra koncerter i de senere år med blandt andre Hamid Drake, David S. Ware, Lafayette Gilchrist, Archie Shepp, Ethnic Heritage Ensemble, Butch Morris Nu Blu Orchestra, Muhal Richard Abrams, Henry Threadgill, Cecil Taylor og mange andre af samme karat.

Det var nærmest en tilfældighed at Sant' Anna Arresi jazzfestivalen på Sardinien (eller Sardegna som det hedder på sardisk)

kom ind på min radar. En mail fra Kip Hanrahan meddelte kort at han, hvis alt gik i hak, kunne præsentere tre forskellige koncerter med sin musik og projekter – eksklusivt for festivalen i Sant'Anna på Sardinien.

"Esclusiva Europea" stod der ud for næsten alle koncertnavnene i programmet, der først var endelig bekræftet og offentliggjort tre uger før festivalen skulle finde sted. På en hjemmeside der var *under construction* og dermed dødt indtil programmet var endelig bekræftet. Budget og de sidste bevillinger fra regionale og andre offentlige institutioner var endnu ikke sikret.

Indtil da havde adskillige af de programsatte kunstnere revet sig i håret og truet med at aflyse deres projekter, skulle det senere vise sig. Honorarer og flybilletter var ikke bekræftet. Lidt af en gyser og en gambling. Men festivalen og de inviterede musikere vandt spillet i sidste øjeblik. Denne skribent åndede lettet op, der var allerede dumdristig investeret i flybillet og logi.

When I die I will go to jazz – eller til Sardinien...

Der stod han så, i den sardinske flække Sant'Anna Arresi ("Citta de della Musica e del Vino") på den lille udendørs amfiteaterscene – en lun augustaften med halvmåne på en klar himmel: Poeten, barden, den amerikanske griot, Ishmael Reed, flankeret af saxofonisten David Murray og omkranset af Kip Hanrahan's Conjure Band.

Hvem er så denne Ishmael Reed, vil læseren måske spørge. Svaret er enkelt: en herhjemme næsten ukendt amerikansk litterat

Ishmael Reed, flankeret af saxofonisten David Murray og omkranset af Kip Hanrahan's Conjure Band.

I front de cubanske sangerinder Xiomara Laugart og Haila Mompié

Laptopspilleren Val Inc. fra Harriet Tubman Double Trio og Trommeslageren J.T. Lewis

af en ganske særlig karat. Han har skrevet og udgivet omkring 36 værker siden midten af 1960'erne. Er desuden en habil amatør-jazzpianist, vidunderlig recitator og *spoken word performer*.

Ishmael Reed har leveret teksterne til alle Kip Hanrahans *ongoing Conjure*-koncerter og -album siden 1984.

Nu var han *live* på scenen på Sardinien. Der lægges hårdt ud med Reeds Yoruba sang *Mo Ku Lana, Mo Jinde Loni* – med gospel *chant*-anråbelsen "*I died yesterday, I rose today*" som omkvæd. Der slås hurtigt over i James Brown-funk med guitaristerne Chris Thomas King og Brandon Ross som drivkræfter sparket frem af de to trommeslagere Robbie Ameen og El "Negro" Hernandez og perkussionisten Luisito Quintera og med de to bassister Anthony Cox og Fernando Sauders.

På repertoireet er nogle af sangene fra det seneste Conjure-dobbeltalbum, BAD MOUTH. Ishmael Reed fyrer sine tekster sikkert og scenevant af, med perfekt *timing* og fraserings. Det er vist ikke for ingenting af han er en habil amatør-jazzpianist og arbejder fast sammen med David Murray for at lave nye sange.

Der er også tilbageblik på tidlige Conjure-klassikere som *Dualism* (1), *Petit Everett* og *Sputin*. Nye hits som *Go To Jazz* ("*When I die, I will go to jazz...*") tilegnet jazzpoeten og hipsteren Ted Joans. En politisk tekst som *In War Such Things Happens* med klar sarkastisk fordømmelse af både USAs og andres krig i Irak og Afghanistan – og af jihadisternes tankegang.

Blandt koncertens dusin sange var naturligvis den ironisk lettere selvbeskrivende og dobbelttydige *Bad Mouth* hen mod slutningen af showet:

*"Bad Mouth, Bad Mouth, Bad Mouth /
Just look what it did to me /
Bad Mouth, Bad Mouth, Bad Mouth /
Just look what it did to me /
The Entrance of Hell is your Mouth /
Bats fly in between your teeth /
It's a red wild snake that won't be tamed,
it's a Switchblade, of membrane / ..."*

Ishmael Reed er en poetisk gavflab af guds nåde, som siger de mere beskidte flabe imod. Og han er stadig omdrejningspunktet for hele Conjure-projektet med et heftigt Hanrahan-band bag sig og med sig. Reed og Hanrahan afslutter koncerten med et kram og Hanrahan nævner deres snart 30-årige samarbejde i Conjure med *spoken word* og *poetry*. En unik bedrift i sig selv.

Det fortsætter i samme overdådige stil. Efter en dags prøver i landsbyens bibliotek er Hanrahan klar med næste koncert, der har hans BEAUTIFUL SCARS musik som udgangspunkt. Med nogle af musikerne som gengangere, men også med nye ansigter i orkestret. Ren luksus at have en dag til prøver inden koncerten – betalt af festivalen. Det samme var tilfældet med Bad Mouth.

"Beautiful Scars" var nok den mest ovenud vellykkede af de tre Hanrahan-koncerter, den hvorpå der ikke kunne sættes en eneste negativ finger, den hvor alt gik op i en højere frydefuld enhed, der forplantede sig fra scene til publikum. De fleste af musikerne fra Bad Mouth koncerten er i aktion igen, bortset fra et par mindre udskiftninger. Nu er Yuniór Terry på bas i stedet for Anthony Cox, Charles Neville og Yosvanni Terry på saxofoner og lidt perkussion. Pianisten John Beasley indleder med et soloklaverstykke, *Leijias Game*, derefter sætter hele gruppen i med den langsomme og forførende *...Busses From Heaven*.

Carmen Lundy er klar med et par ældre Hanrahan-sager, *When I loose Myself, Hey Liar* – og det glider over i en hurtig *guaguanco*, hvor hele rytmegruppen koger, holdt i et stramt *clavé*-greb. Richie Flores dynamiske congaspil spiller som hånd i handske med tromme-tandemen "El Negro" Hernandez og Robbie Ameen. Det er næsten for meget da klassikeren *Look The Moon* med Carmen Lundy dukker op, mens månen står lige over scenen i den lune sardiske sommernat.

I titlen *He Picked a Fight with the Haitians* er Ishmael Reed på scenen for en stund tilbage på scenen for at recitere sin sørgmodigt reflekterende tekst om den uheldige situation i Haiti. César Vallejo teksten *Faith in The Pants* er også på sætlisten som muligt ekstranummer, men bliver desværre ikke spillet. Publikumsjublen vil dog ingen ende tage – successen er hjemme.

Men bag kulissen udspilles der et fortsat drama mellem Hanrahan og festival-ledelsen. Det drejer sig naturligvis om penge og "brudte løfter" – fra begge parter side, hævder de hver især. Men musikken spilles optimalt og uanfægtet af skærmydslerne. Musikerne er vant til spillet og overlader det til andre.

Dyb rumba-fest

Næste aften og nat slutter Hanrahans del af festen. Med Deep Rumba serveres noget af det bedste perkussion, der kan opdrives på denne planet. "Sådan er det jo"....med Richie Flores og Luisito Quintero på congas-timbale og "El Negro" Hernandez som ekstra timbalero ind i mellem.

129

Sant' Anna Arresi Jazz festival Sardegna

Deep Rumba er også mødet med de to eksplosive cubanske sang-divaer (for en gangs skyld en passende betegnelse) Xiomara Laugart og Haila Mompíe. Laugart ("La Negra", som har en fortid i Nueva Trova-bevægelsen på Cuba) er kendt som "Cubas stemme" og er stadig en elsket legende i sit hjemland, selvom hun emigrerede til USA for snart mange år siden. Pludselig stod hun på scenen alene i spotlightet og sang *Besame Mucho* a capella, så ikke et øje var tørt. Koncerten var i gang og hele rumba-bandet er på scenen. Robbie Ameen har som altid rollen som den der tæller for og slår clavén med sine stikker, inden han kører løs på hele sit trommesæt.

De to sangerinder sammen i en indbyrdes udfordrende og konkurrerende vokal duel er skønt og lidt af et cubansk festfyrværkeri med mange klassiske sange i spil. Med Charles Neville vidunderligt sødmefulde tenorspil i balladerne, assisteret af Yosvanni Terrys altsax, som et højdepunkt i sig selv.

Det er den mere udadvendte side af Deep Rumba-projektet, der udfolder sig, men det er også *live* og direkte fængende for publikum. Mange rejser sig fra sæderne og danser rumba, også nogle af de lokale blandt publikum – det går rent ind. Xiomaras Laugarts sceneudstråling er formidabel, med den dybe rå latter, de æggende, erotiske attituder og så denne mørke stemme, som udråler en farlig mystik, der kan opløses i kåd munterhed. Selv den efterhånden lidt korpulente Kip Hanrahan har danset lidt med i baggrunden på scenen. Men så er festen forbi og rumbaen fortøner sig i den dybe sardiske nat.

Eksklusiv, radikal jazz bevidsthed

Programmet rummede også Chicago-kornettisten Rob Mazurek fra blandt andet Chicago Underground i to forskellige opstillinger: Med gruppen São Paulo Underground – et samarbejde med brasilianske elektronika-musikere og perkussionister – samt Mazurek Plays Calma Gente – The Suite Of Infinite Love med nogle af de samme musikere plus et par særlige gæster i et nyt værk.

Nok et interessant programpunkt var Harriet Tubman Double Trio – bag navnet gemmer sig guitaristen Brandon Ross og bassisten Melvin Gibbs samarbejde med kornettisten og elektronikeren Graham Haynes (søn af Roy Haynes), den hårdslående, funky trommeslager J.T. Lewis og de to dj- og laptop-spillere DJ Logic og Val Inc. Et projekt der har fungeret siden 1998 og har navn efter Harriet Tubman, den sorte amerikanske aktivist, der som flygtet slave var aktiv i The Railroad Underground og kæmpede for slaveres frigivelse og for sorte kvinders rettigheder. Hun deltog aktiv i væbnet kamp under den amerikanske borgerkrig. Tubman og hendes myte var det etnisk-historiske afsæt for funky avantjazz og elektronik med Brandon Ross' inciterende lyse vokal og skarpe guitarspil, Melvin Gibbs og JT Lewis' funk mikset med Graham Haynes kornet-elektronika, DJ Logics pladespilleri og ikke mindst den fascinerende laptopspiller Val Inc.

Oveni var der også mulighed for at høre solokoncerter med guitaristen Gary Lucas, cellisten og basunisten Dana Leong og guitaristen Mimus Ricardo Lay.

Ikke ligefrem en festival præget af hjemlige italienske musikere. De var der, men i beskedent fåtal. Det er ikke festivalens hovedprioritet.

Et andet nok så ambitiøst og på papiret vildt spændende projekt var Hermeto Pascoals to koncerter med hans faste gruppe med gode gamle kendinger som bassisten Itibere Zwarg. Den ene af koncerterne var en særlig Pascoal-hyldest til Gil Evans produceret og kurateret specielt til festivalen.

Det var desværre efter denne skribents afrejsedato. Det blev kun til lidt af den særlige Hermeto-vibration, der forplantede sig på hotellet. Pascoal og band ankom et par dage før deres koncerter – og pludselig gik en ældre herre med langt hvidt skæg og stråhat, hawaiiskjorte og kridhvide spinkle ben i de korte bukser rundt i lobbyen, nikkede venligt og fløjtede afdæmpet små melodier indad. Kunsten af fløjte indad på brasiliansk...

Uddrag af Hermeto Pascoal-koncerter ligger allerede på Youtube.

Kunstnerisk mission og vision – arrogant og dejlig elitær

Sardegna e Jazz – Sant' Anna Arresi Jazz Festival sætter en ære i at præsentere et program, der afspejler en bevidst kunstnerisk vision eller mission. En sjældent, men til gengæld befriende arrogant, "elitær" luksus, ikke mindst midt i en økonomisk krisetid, der også var nær ved at spænde ben for dette års ambitiøse festival-projekt. Men på "italiensk vis", – selvom Sardinien har særstatus som autonom region og en selvfølelse der ikke er særlig italiensk – blev næsten alle benspænd overvundet lige på målstregen. Det hele for offentlige midler, inklusive EU-penge. Absolut en privilegeret luksus at kunne lege med sin favoritmusik for skatteborgerpenge uden hensyn til solgte billetter. Dem var der ikke så mange af – koncertstedet kunne rumme 200-300 mennesker. Men til gengæld også udtryk for en nødvendig jazzmodkultur af høj klasse og kvalitet – lidt som Willisau- og Moers-festivalerne også har været det førhen.

Med omkring 30 musikere fløjet inde fra USA og Brasilien udelukkende for at spille på festivalen har rejsebudgettet tynget budgettet. Et budget hvis størrelse ikke var til at få oplyst af de ellers venlige og hjælpsomme repræsentanter for festival-organisationen, der kørte butikken som frivillige. De kom hovedsagelig fra hovedlandet. Dedikerede jazzfans med særlig interesse for den musik som Sardegna e Jazz står for.

Tilbage på net-og trommehinder står mindet om en række ekstraordinære musikalske oplevelser og en unik landsby-atmosfære koblet med globalt udsyn i løbet af en række lune koncertaftener og nætter. Og scener fra musikerrummet, blandt andre med Ishmael Reed og David Murray bænket ved det opretstående klaver i gang med at få en ny sang på plads: "*Wi like to explore new sounds and songs together,*" sagde Reed. ■■■

Festivalen Sardegna e Jazz, Sant'Anna Arresi lagde forsigtig ud i 1984 og er siden vokset gevaldigt i en kommune med omkring 2500 indbyggere. Blandt de første gæster i 80'erne var Don Cherry Nu Quintet og Art Ensemble of Chicago. Det er siden fortsat ud af samme tangenter. For den kunstneriske og organisatoriske ledelse står Associazione Culturale Punta Giara med restauratøren og altnuligmanden Basiliano Antonio Sulis som formand og manden med styr på det hele gennem alle årene, ikke mindst pengeassen. En næsten jazzmafia-lignende konstruktion i avantgardejazzens tjeneste, kunne man lidt dristigt sige. Festivalen finder sted i sidste uge af august. www.santannarresijazz.it